

Folmer Schwing 7x17“ Banquet Camera

V minulém čísle časopisu jsme zaměřili k ultra velkému formátu. Zkusíme u něj ještě chvíli zůstat a podíváme se podrobněji na historickou lahůdku - Folmer&Schwing 7x17”.

Firmu Folmer&Schwing Manufacturing Company založili v roce 1887 William Fredrick Folmer a William E. Schwing. V té době se ještě zabývali výrobou plynových světel a jízdnicích kol. Zhruba od roku 1890 zachycují nárůst zájmu o fotografii a začínají se věnovat fotografickým aparátům. Firma postupně roste, až ji v roce 1905 odkupuje George Eastman a začleňuje ji jako divizi do svého impéria Eastman Kodak Company. V roce 1926 se divize osamostatňuje a vzniká Folmer-Graflex Corporation. Od roku 1945 firma vystupuje pod značkou Graflex Inc. Svůj nejznámější produkt, „press“ kameru Speed Graphic vyrábí v různých obměnách až do roku 1973. Dřevěný aparát Folmer&Schwing 7x17“ (12x20”) vyrábí v letech 1915 až 1929.

Každého asi někdy popadla chuť vyzkoušet trochu "jitřnicovější" záběry. Buď ji úspěšně zahnal, nebo (v tom horším případě) jí podlehl. Já sám patřím do té druhé kategorie. V minulosti jsem řešil podlouhlé formáty u 11x14"/12x15“ vložkami do kazet a rozpůlením negativu 14x17“. Tak se dal získat formát 8,5x14", zhruba odpovídající kinofilmovému poměru 2:3. To mi ale nestačilo. Navíc, když jsem dal na misky vah velikost výsledného negativu spolu s obrovskými rozměry kamery a její hmotností, nevycházelo srovnání zrovna povzbudivě. Průběžně jsem se začal poohlížet po něčem výlučně panoramatickém. Zvažoval jsem mj. pravou panoramatickou kameru s vestavěným otočným objektivem - Kodakův Panoram No.4 pro negativy rozměru cca 10x30cm. U Kodaku je ale komplikované zakládání filmu, takže nakonec jsem zakotvil u klasické ULF (ultra large format) kamery. Používaly se na počátku 20.století k zaznamenávání společenských událostí. Ostatně výrobcem zamýšlené určení aparátu jasně vyplývá z jeho názvu - "banquet camera".

Práce s F&S je velmi pohodlná. V okamžiku, kdy jsem ji prvně rozložil, jsem si plně uvědomil význam rčení "v jednoduchosti je síla". Se slzou v oku jsem zavzpomínal na doby, kdy mým hlavním aparátem byl Kodak View No2 8x10“. Po letech "otročiny" s aparáty 12x15" a 11x14" byla jednoduchost ovládnutí F&S skutečným pohlazením na duši. Pohyby jsou omezeny na minimum, nikde není nic zbytečně navíc. Díky neotočným zádům je rozměrově velmi kompaktní. Existují i konstrukce panoramatických přístrojů se zády otočnými (např. Ritter), ale v mém případě se

potřeba snímání panoramat na výšku limitně blíží nule.

Stavba aparátu a ovládání

Konstrukce odpovídá době vzniku – jedná se o aparát postavený z mahagonového a třešňového dřeva doplněný mosaznými prvky. Původní měch byl z černé tkaniny.

Přední standarty kamery 7x17" je uzpůsobena pro použití objektivových desek 12x12cm, u kamery 12x20" pak desek 15x15cm. Moji 7x17" jsem opatřil redukcí na čtvercové objektivové desky Rittreck 11.5x11.5cm. Na ty jsem svého času hromadně přešel z desek Linhof. Rittreck desky jsou o něco větší a daří se mi tak kamery osadit objektivy, na které Linhof desky už nedostačovaly. Především ty objektivy, které mají zadní sestavu s velkým průměrem. Přední standarty je pro přesné odměření rise/fall opatřena palcovým měřítkem. Tilt je řešen samostatným druhým měchem, přední standarty se tak jakoby rozpůlí a umožní až 20-ti stupňový náklon vpřed.

Tilt přední standarty

Spojení základny a podlážky po rozevření kamery mi nepřipadá příliš pevně a proto spoj podkládám stativovou hlavou. K tomuto účelu používám americkou Majestic Head s rozměrem horní plochy 5x7 palců tedy zhruba 13x18cm. Hlava vypadá na první pohled mohutně, ale její hmotnost díky použití slitin lehkých kovů není nijak tragická.

Na podlážku jsem si již standardně (jako u všech svých používaných kamer) nalepil oboustrannou lepicí páskou plastové centimetrové měřítko (všem zastáncům historické věrnosti: ano, jedná se o vratnou úpravu). Velmi dobře mi slouží k proostření scény (zaostření na nejbližší a nejdálší objekt, odečtení na měřítku a přeostření na střed obou odečtených hodnot zaostření). Maximální výtah 43cm bohužel neumožňuje využití poměrně oblíbených ohnisek 45cm, např. Nikkor M 450/9. Používám proto ohnisko 42cm, to už lze zaostřit i na mírně bližší vzdálenost než nekonečno. Nejširší ohnisko mám vyzkoušeno 25cm. Širší objektivy nepoužívám. Je otázkou, kolik z nich spolehlivě pokryje formát 7x17". V zásadě lze pracovat se stejnými objektivy jako pro formát 11x14". Úhlopříčka obou formátů je podobná (467mm a 452mm). Ostřit lze posuvem přední i zadní standarty. Výhody ostření zadní standartou jsou zřejmé. Umožní použití prakticky libovolného širokoúhlého objektivu (podlážka nikdy nezasahuje do záběru) a nedochází ke změně měřítka zvětšení.

Pohyby zadní standarty

Konstrukce matnicového rámu je odlišná od ostatních LF/ULF kamer. Kazety od Folmer&Schwing nejsou proto kompatibilní se zbytkem trhu. Na to je dobré pamatovat v případě potřeby dokoupit další kusy. Jelikož jsem ke kameře neměl kazetu žádnou, využil jsem služeb tuzemského výrobce, pana Filipa Habarta (habartf@gmail.com). Zapůjčil jsem mu kompletní kameru a on podle ní vyrobil přesně padnoucí kazety. Dohodli jsme se na detailech, materiálech, povrchové úpravě. Šíbry obvykle vyrábí z hliníkového plechu, který ve mě ovšem nevzbuzuje přílišnou důvěru kvůli prohýbání. Dlouhodobě mám u home made kazet 12x15“ dobrou zkušenost s materiálem zvaným kartit. Je neprůsvitný, relativně lehký a odolný. Použili jsme jej tedy i na kazety 7x17" a vše funguje jak má. (Podotýkám, že pan Habart vyrábí nejenom kazety, ale i celé kamery. V některých z příštích čísel AnalogMagu se můžete těšit na recenzi aparátu 11x14" z jeho dílny.)

Zasunutí kazety vyžaduje vzhledem k její délce cca 50cm a kvůli vznikajícímu tření, jisté zvýšené úsilí. Kamera není doplněna pákovým mechanismem, který by odklápění matnicového rámu usnadnil. Tyto výdobytky změkčilé moderní doby staří harcovníci na počátku 20.století nepotřebovali.

Matnicový rám

Závěr

Aby se přístroj nestal jen dalším exponátem soukromého muzea, potřebujeme k jeho plnému využití ještě negativní materiál. Používám zelenocitlivou Agfu CP-V ve formátu 14x17", kterou si dělím napůl. Cenově je to ve srovnání s běžně dostupným panchromatickým negativním materiálem více než přijatelné řešení, zelenocitlivost mi nevadí. Tyto negativy vyvolávám rotačně ve válcích Durst Codrum 304, vždy po jednom kuse ve válci. Stejně válce používám i pro negativy 11x14". Kelímek ve víčku pojme 0.5L chemie.

Jistou nevýhodou formátu 7x17" oproti 11x14" je to, že se již nedají pro vykopírování negativu použít standardní papíry 30x40cm. Řeším to tedy tak, že nakupuji papíry 40x50cm a řežu na rozměr 20x50cm. Pračka pozitivů 30x40cm se stává tímto okamžikem nepoužitelnou, peru ve velkých miskách několikanásobnou výměnou vody.

7x17" je hodně specifický formát, ne vždy použitelný. Na druhou stranu je mnoho scén, které si o protáhlý formát vyloženě říkají. Po více než roce mě „jitrnice“ stále baví a neopouští mě chuť zkoušet nové a nové záběry. Práce s F&S je pro mě čistou, ničím nezkalenou radostí.

Technické parametry

rozměry ve složeném stavu: 13.5 x 52 x 35.5cm
maximální výtah 43cm
hmotnost 5.4kg

Pohyby přední standarty:

Rise : 6cm
Fall : 6cm
Base tilt : 20 stupňů vpřed

Pohyby zadní standarty:

Base tilt: +/- 6 stupňů
Swing: 6 stupňů

autor článku: Jiří Kozubík /www.kozubik.net

